

The book cover features a stark, high-contrast design. Two thick, vertical black bars stand on either side of the central text. Intertwined with these bars and extending across the cover are several strands of barbed wire, rendered in a thin, black, hand-drawn style. The background is plain white.

DE ZIEL IN HET BLOED

ANA PAULA MAIA

Uit het Portugees vertaald
door Maartje de Kort

zirimiri press

Voor mijn lieve oma Maria Maia

‘Es ist ja bloß ein Tier ... nur ein Tier.’

THEODOR ADORNO

‘Want de ziel van het vlees is in het bloed.’

Leviticus 17:11

HOOFDSTUK 1

Edgar Wilson staat in de deuropening van het kantoor van zijn baas, die juist een telefoongesprek afrondt. Dat doet hij met veel geschreeuw, want schreeuwen is iets wat hij als klein kind al heeft geleerd, toen hij met de kalfjes in de wei ruziede om de uier van hun moeder. Het kantoor van baas Milo is een klein hokje, weggestopt naast de plek in de slachthal waar de magen worden bewerkt.

‘U wou me spreken?’

‘Dat klopt, Edgar.’

‘Wat is er van uw dienst?’ vraagt Edgar Wilson, die zijn pet afneemt en hem eerbiedig voor zijn borst houdt terwijl hij het kantoor binnenstapt.

‘Je moet voor me naar de hamburgerfabriek om geld te innen.’

‘Wie gaat er dan slachten, baas Milo?’

Milo krabt op zijn hoofd, begraaft zijn vingers diep in zijn warrige kroeshaar.

‘Ik heb niet genoeg mensen, Edgar. Voor jouw taak heb ik alleen Luiz, maar die staat nu als opzichter aan de slachtlijn. Even denken ...’

Edgar Wilson wacht zwijgend af wat zijn baas besluit. In zijn hoofd komt niets op; hij is niet gewend om naar oplos-

singen te zoeken als dat niet van hem wordt gevraagd.

‘Vandaag is er geen grote partij om te slachten,’ peinst Milo hardop.

Edgar Wilson is evenmin gewend om tegen opdrachten in te gaan. Baas Milo is een hardwerkende man, die veertien uur per dag bezig is met het abattoir. In Edgars ogen is hij een goede baas.

‘Zeca heeft het toch weleens gedaan?’ vraagt Milo.

‘Ja. Maar hij brengt ze niet in slaap. De koe lijdt, baas Milo. Zeca heeft er totaal geen handigheid in.’

Milo bekijkt het schema met de namen van zijn werknemers en hun plaats in de slachthal. Hij denkt even na.

‘Zeca staat nu bij de darmen. Iemand anders heb ik niet,’ mompelt hij.

‘Hij brengt ze niet in slaap, baas.’

‘Dat zei je al, Edgar. Wat moet ik anders?’ antwoordt Milo driftig. ‘En bij de halssnede gaan ze toch dood.’

Edgar blijft onverstoorbaar, houdt zijn grijze blik op zijn baas gevestigd. De telefoon gaat. Milo neemt op, vraagt een ogenblik geduld.

‘Edgar, hier heb je de incassowissel. Het adres staat erop. Haal bij Tonho de sleutels van de pick-up en stuur Zeca naar me toe.’

Edgar Wilson knikt en neemt de wissel aan. Baas Milo pakt de telefoon. Edgar aarzelt nog even, maar loopt dan het kantoortje uit en trekt de deur achter zich dicht. Hij loopt een stinkende, slecht verlichte gang door en gaat aan de rechterkant de bedwelmingsruimte in, de plek waar hij vele uren per dag aan het werk is. De rij koeien en ossen is altijd lang. Een knecht opent het luik en een os die net is gekeurd en schoon-

gespoten stapt langzaam binnen, wantrouwig om zich heen kijkend. Edgar pakt de dolhamer. Het dier loopt door totdat het vlak voor hem staat. Edgar kijkt het in de ogen en legt zijn hand op het voorhoofd. De os stampet met een poot, zwaait met zijn staart en snuift. Edgar fluistert en het dier wordt rustiger. Er is in Edgars gefluister iets wat het vee slaperig maakt, waardoor hij er contact mee krijgt, waardoor er vertrouwen ontstaat. Met een lik witkalk op zijn duim geeft hij de os een kruisje boven de ogen. Daarna zet hij twee stappen achteruit. Het is zijn verdovingsritueel. Hij heft de hamer en mikt zorgvuldig op het voorhoofd, om de os met een bloeding in de hersenen buiten westen te slaan. Het dier valt om en blijft na een paar stuiptrekkingen stil liggen. Het lijdt niet, gelooft Edgar. Nu strekt het zich uit, kalm, bewusteloos, en het wordt voor de volgende stap overgenomen door de man die het ondersteboven zal ophangen en de hals zal opensnijden.

Edgar geeft de knecht bij het luik een teken dat het volgende dier nog niet kan komen. Hij gaat naar de darmspoelbakken en roept Zeca, die zonder dralen doet wat hij hem zegt. Met bezwaard gemoed ziet Edgar de jongen een paar minuten later lachend van baas Milo's kantoor naar de bedwelmingsruimte lopen. Zeca is achttien en heeft ze niet allemaal op een rijtje. Hij ziet de dieren graag lijden. Hij doodt graag. Hij maakt zich al klaar om aan het werk te gaan, als Edgar binnenkomt en hem waarschuwt: 'Zeca, je brengt ze in slaap, begrepen? Zorg dat ze niet lijden.'

Zeca neemt de hamer op, geeft het teken dat het rund kan komen. Wanneer het dier recht voor hem staat, slaat hij lukraak, willens en wetens; het dier valt neer, met steunend geloei, en trappelt in doodsnood. Zeca heft de hamer en

kraakt de kop met nog twee klappen, zodat het bloed in zijn gezicht spuit.

‘Zo goed, Edgar? Nu slaapt hij toch?’ Zeca knijpt zijn ogen een paar keer stevig dicht en slurpt hoorbaar zijn speeksel weg.

Edgar Wilson reageert niet op Zeca’s provocatie. Hij draait zich om en loopt naar de wasruimte, waar hij zich omkleedt. Hij trekt een spijkerbroek en een geblokt overhemd aan. Als hij bij Tonho de sleutels heeft gehaald, loopt hij naar de pick-up. Tot zijn spijt is de autoradio kapot.

Na zijn vertrek uit de steenkoolmijn heeft hij alleen werk in de veesector kunnen vinden, en eigenlijk gaat zijn voorkeur uit naar varkens. Dat heeft hij altijd leuke dieren gevonden. Hij heeft goede hoop dat hij over een poosje een baan kan krijgen in een grote varkensfokkerij niet al te ver van waar hij nu werkt.

Zijn feilloze tik is een zeldzaam talent, waar zijn raadselachtige verstandhouding met de runderen niet vreemd aan is. Als de klap op het voorhoofd te hard uitvalt, is het dier op slag dood en wordt het vlees taai. Als het dier angstig is, stijgt de zuurgraad van het bloed, wat niet goed is voor de smaak. Er zijn slachters die het niet uitmaakt. Edgar Wilson doet een schietgebedje voor de ziel van elk dier dat hij slacht en zorgt ervoor dat het slaapt voordat het de halssnede krijgt. Hij is niet trots op zijn werk, maar als iemand het moet doen, dan hij maar, die medelijden heeft met het redeloze vee.

Wanneer de karkassen in kwartieren zijn verdeeld, gaan ze naar twee hamburgerfabrieken en een paar vleesverwerkingsbedrijven, die vrachtwagens sturen om de partijen vlees op te halen. Edgar Wilson heeft nooit een hamburger gegeten, maar hij weet dat het vlees wordt gemalen en dan tot een

schijf wordt geperst en geplet. Na het bakken gaat het tussen twee ronde stukken brood, met sla, tomaat en saus. De prijs van een hamburger komt voor Edgar overeen met tien stuks slachtvee, want hij krijgt betaald per bedwemd dier. Per dag moet hij meer dan honderd koeien en ossen verdoven en hij werkt zes dagen per week, met alleen de zondag als rustdag. Het abattoir gaat steeds meer productie draaien en er zal nog een verdoover moeten worden aangenomen.

Het is bijna een uur rijden, over een weg langs de rivier. In die rivier lozen alle slachterijen uit de streek hun duizenden liters bloed en slachtafval. De rivier stroomt naar de zee, met het bloed van de dieren uit de wei.

Langs de kant van de weg staat een man met een fiets met een platte voorband. Hij leunt tegen de fiets en steekt af en toe zijn duim op, maar hij heeft nog geen lift kunnen krijgen. Over deze weg komen vooral zware trucks en af en toe een paardenkar. Het grootste deel van de tijd ligt de bochtige, slechte weg er verlaten bij.

Edgar Wilson stuurt de pick-up naar de vluchtstrook. De man tilt zijn fiets in de bak, opent het portier aan de bijrijderskant en komt naast Edgar zitten, zichtbaar content.

‘Blij dat je stopt. Mijn band is lek.’

‘Waar moet je heen?’

‘Naar mijn werk, op de bouwplaats van de nieuwe hamburgerfabriek.’

Edgar Wilson geeft hem een hand. De man zegt als antwoord: ‘Erasmus Wagner. Om je te dienen.’

‘Ik werk in de slachterij van baas Milo,’ zegt Edgar Wilson.

‘Ik weet waar dat is. Wat doe je daar?’

‘Ik ben de verdoover.’

Erasmus Wagner draait het raampje helemaal open en steekt zijn elleboog naar buiten. Even later verzucht hij op de lauwe, luid suizende wind: 'Zo veel mensen als hier doodgaan ...'

Aan de reeks kruisen in de berm komt geen einde. De dood is op deze route overal aanwezig, zowel op de weg als in de smerige rivier die de streek doorsnijdt.

Edgar Wilson steekt een sigaret op en biedt Erasmus Wagner er een aan. Wolken pakken zich samen, de hemel trekt dicht, zonder dat het lijkt te gaan regenen.

'Wanneer is de fabriek af?' vraagt Edgar Wilson.

'Over een maand of twee, drie, denk ik, als het werk geen vertraging meer oploopt.'

'Deze wordt een stuk groter dan die andere. Heb je daar ook aan gebouwd?'

'Nee. Toen zat ik in de bak, tot dik een jaar geleden.'

'Heb je lang vastgezet?'

'Langer dan ik had gedacht. Maar ik heb mijn schuld afbetaald en nu ben ik vrij om hier ter plekke dood neer te vallen. Wat in elk geval beter is dan creperen in de lik.'

'Gelukkig de man die in vrijheid sterft.'

Op sommige stukken stijgt de weg flink en verliest de pick-up vermogen, zodat er moeizaam moet worden teruggeschakeld. Links van de weg is een weiland met wat vee. Koeien herkauwen of rusten tussen enorme, grillig gevormde termietenheuvels, die midden in de wei oprijzen uit het gras.

'Er zal wel meer veeteelt komen in de regio,' zegt Erasmus Wagner.

'Als er een hamburgerfabriek bij komt, moet er meer vlees komen, ja. Dan krijgt de slachterij ook meer werk.'

'Hoeveel beesten slacht je per dag?'

‘Dat is afhankelijk van de aanvoer. De ene keer zestig, de andere keer negentig. Maar honderdzeventig stuks op een dag is ook weleens voorgekomen. Aan het eind van de avond had ik lamme armen.’

‘Zo ... Je ruikt de dood hier overal.’

Edgar Wilson knikt.

‘Bevalt het werk in de slachterij?’

‘Het gaat. Soms zou het wel wat minder mogen, dat bloed, de dood ... Maar het is nu eenmaal wat ik doe.’

Erasmus Wagner neemt een lange trek van zijn sigaret en blaast de rook het raam uit. De harde, warme wind gaat ermee aan de haal, laat niets van de flarden over.

‘Iemand moet het vuile werk doen. Andermans vuile werk. Niemand heeft zin in die dingen. Daar zet God figuren zoals jij en ik voor op de wereld.’

Edgar Wilson kijkt voor zich uit, zo ver als zijn blik reikt, naar de lijn die de weg scheidt van de hemel. Een denkbeeldige lijn, die je nooit kunt bereiken.

‘Het moeilijkste moment bij de slacht is als je het beest in de ogen kijkt.’

‘Wat zie je dan?’

‘Geen idee. In een koeienoog is niks te zien.’ Edgar Wilson zwijgt even, gespannen. ‘Ik blijf maar kijken of ik iets kan ontdekken. Maar ik zie helemaal niks.’

Hij schudt zijn hoofd en haalt zijn schouders op. Hij gooit zijn peuk uit het raam en blaast alle rook die hij nog in zijn longen heeft uit.

‘Waar heb je voor gezeten?’

‘Ik heb een ouwe vent gedood. Een klootzak was het, zijn hele leven lang geweest.’